

Nenápadný půvab hravého divadla

Bylo nás pět z Vydýchána: Poslední vynález

Vtipná jemně ezoterizující edukativní balada o manipulaci a (ne)snadnosti osvobození se od ní. Jakýsi stroj (opět AI - časté téma letošního Písku) se na jakési planetě ujme pokynů obyvatelstvu, přičemž tyto pokyny vedou k jeho "zneschopnění", k neustálému strachu. Stroj je vhodné vypnout, na což obyvatelstvo postupně přijde a vypnutí učiní. Provedení bylo půvabné, odlehčené, s nadhledem. Zdařilá studentská hříčka. Herci hezky zapojili do "mocenské" manipulace i diváky, když je požádali o využití zvláštních naslouchátek vyrobených z jednoduchých skleniček.

Říkám si, že ani v alternativním či experimentálním divadle není snadné a může být až překerní hrát inscenaci, v níž nejsou konkrétní postavy / dramatické osoby / charaktery ani dramatické situace. Ne že by postupy bez postav dramatických osob a situací vůbec nebyly možné, ale jsou prostě nesnadné a velmi ztěžují emoční vtažení diváků do hry. (To říkám já, experimentující divadelník...). Tak jen poznámka k zamyšlení – raději obecnému než nutně k této inscenaci. Tato inscenace se totiž s překerností neosobního postupu vyrovnala dosti šťastně: hravostí, přiměřenou stopáží, mnoha hezkými nápady a konečně i tím, že si nehraje na víc, než je. Nejvíce mě pobavilo selhavší strašení nebezpečným žralokem promptně nahrazené strašením nebezpečnou žirafou – tato situace byla dokonale divadelní. (PO)

Mužské cykly

Páteční hoši: KO-LO-BĚH

K úvahám o čase, jak se objevovaly v předchozích hrách, razantním způsobem přispěli Páteční hoši ze ZUŠ Louny, pohybově i recitačně brilantní vystoupení bylo zároveň intelektuální v tom nejlepší slova smyslu. Pětice hochů jako filosofující a barevně sladěné Rychlé šipy s plechovkami birellu uvažovala o čase cyklickém i lineárním, občas zazněl svatý Augustin či epikurejci, odkazovalo se na Jana Sokola či Mirka Petříčka, a čas byl shledán především cyklickým, protože jeho základem je koloběh lidských životů, jež jsou definovány primárně smrtí. Úvahy o smrti propojované s recitovanou poezií v žádném případě nepůsobí neadekvátně mládí herců,

jejich výpovědi jsou přesvědčivé a závěrečný odchod jednoho z nich silný. Smrt je tu reálně chápána jako problém živých, ale zároveň jako každodenní problém společnosti – „záplava nepodstatných problémů nám zabraňuje se dívat na křížky smrti, jimiž se nám mrtví připomínají“, říká jeden z aktérů. Energie Pátečních hochů nepochybně není jen sympaticky neagresivní a citlivá, ale vpravdě intelektuální. (MI)

Okénko do debat po představeních:

Poslední nakonec: Plénium vnímalo inscenaci hlavně přes poruchu příjmu potravy, tlak společnosti, rodiny a kult dokonalého těla; ocenilo film, technologie a masky, ale upozornilo na rozostřené vegetariánství i práci s maskou. Lektoři vyzdvihli silnou autorskou výpověď, live cinema a obraznost, zároveň řešili nejasné citace, intimitu a přenosnost k divákovi.

Vydýcháno: Plénium ocenilo hudební složku, práci se skleničkami, čistotu tvaru i řemeslnou vybavenost souboru, ale upozornilo na útlost námětu a nevyužitý potenciál výrazné rekvizity diváky. Lektoři vyzdvihli hravé, pozitivní a jednoduše vystavěné divadlo, vznik orchestru, snovou imaginaci planety, experimentování i obraz školy na jiné planetě.

Páteční hoši: Plénium ocenilo přirozenou upřímnost, práci se slovem, pohybem a nepatetické uchopení smrti skrze hospodskou linku piva; diskutovalo účinek konce, plechovky. Lektoři vyzdvihli poetický černobílý prostor, existenciální oblouk, mladou mužskou energii, koláž textů i citlivou fyzickou práci; řešili nejasné citace a symboly.

Valouny: Plénium ocenilo improvizaci, humor a autenticitu AI-Karla i plynutí celku; diskutovala se scéna rozplakané místostarostky, tleskání a přání delších výjevů. Lektoři vyzdvihli čitelnost příběhu, práci s formou, tempo, detaily a téma rozpadu komunity, ale kritizovali závěr, který shodil feministickou linku i metaforu kolektivní odpovědnosti. (VM)

debaty podrobněji:

Vůně kastrované mrkve

Poslední nakonec: DETOX

DETOX stabilně zdatného souboru *Poslední nakonec* je především hrou o společenských normách, na které hlavní postava naráží s takovou silou, že se jí rozpadají nejen pouta s nejbližšími, ale realita tlaku společnosti se promítá do jejích snů, vpravdě hororových. Je otázka, zda by na to „hrdinka“ neměla být trochu více připravená, když už dle svých slov

vystudovala sociologii, nejvíc zde však bije do očí (při vši úctě k Vegetariánce Han Kang, jež byla jednou z předloh), že jako nejvíc destruktivní společenská norma je zde ukázáno masožroutství. Jistě to lze bát jako metaforu sociálního tlaku obecně, ale ve hře se přirozeně objevují mnohem silnější normy, zejména spojené s ženstvím – od povinnosti pracovat po nutnost mít partnera a děti. Hrdinka se rozhodne změnit identitu, ale ve skutečnosti se jen stane vegetariánkou; jakkoli i toto ještě může být ledaskde problém, pokud by se rozhodla změnit třeba identitu genderovou, patrně by měla zkušenosti intenzivnější a i sny by se jí zdály drastičtější.

Hra je vizuálně pěkná a zejména práce s mrkví jako falickým symbolem (mimo jiné v odšťavňovači) výtečná, nicméně jakkoli se tu retro reklamami utváří společenská představa o ženskosti, společenský tlak zde příliš nepůsobí jako mužská dominace, ba by se chtělo dodat, že muži jsou mnoha nepříjemným sociálním normám vystaveni také a že si tady onu symbolickou kastraci úplně nezaslouží.

Možná nejpragmatičtější řešení všech nepříjemných situací hrdince nabídla (pravděpodobně nezáměrná) závěrečná projekce, kdy byl na plátně odpojený konektor a obrácený nápis „bez signálu“. Odpojení od nepříjemné, byť blízké části společnosti tu vypadá jako příjemná katarze. (MI)

Prostě každá blbost je krok k pokroku

Valouny: Konzum

Impozantní nástup několika smutečních hostů při návratu z kostela, poté pomalé až opatrné navazování pout – vzájemných i s diváky. Pohřbíval se starosta obce Karel. Na jeho místo by měla nastoupit místostarostka, ale už během střízlivého karu s koniferkou se zjistí, že místní muži by měli raději za starostu opět muže. A pak přišlo téma dneška: plán, že místostarostka se sice oficiálně ujme funkce, ale ve skutečnosti ji bude ze záhrobí nadále řídit Karel, kterého bude hrát vhodně naparametrovaná AI. Starostka Irena bude jen podepisovat. Nadějný začátek se mi poté trochu rozměnil v detailech, které do sebe podle mého názoru při tomto konkrétním představení úplně ideálně nezapadaly. To se při improvizacích s uzlovými body a tlesknutím jako ukončením scény může snadno stát.

Nakonec vše zachránila postava obecního žebračného instalatéra Arnošta vyjevivšího svou životní situaci tak, že se zároveň vynořil půvabný deus ex offo; Arnošt který má už od mládí konička: shromažďování padesátikorun a bankovek. Děj se vyvinul (byl uzlově připraven?) celkem hezky. Myslím, že se příliš málo akcentovala a prozkoumávala AI, umím si představit tuto hru bez ní, myslím, že by se ztratilo jen málo.

Představením probíhajícím v uvážlivém umírněném tempu problesklo mnoho hezkých výroků charakteristických pro životy obecních zastupitelstev: „Karel byl boží, teď je na pravdě boží“, „Prostě každá blbost je krok k pokroku“, „Irčo, my tě fakt máme rádi, ale... my to nějak vymyslíme, my chlapi“. (PO)

Slovo má Theodor W. Adorno (Dialektika osvícenství):

V lásce byl požitek spojen se zbožštěním života, který ho poskytoval, láska byla pravou humanistickou vášní. Nakonec je zrušena tím, že je z ní sexuálně podmíněný hodnotový soud. V blouznivé adoraci milence, v bezmezném obdivu, který mu projevuje milénka, se stále znovu ukazuje faktická poroba ženy. Pohlaví se vždy znovu a znovu smířovala na základě této poroby: žena zdánlivě dobrovolně přijímala porážku a muž jí zdánlivě připisoval vítězství. Hierarchie pohlaví, břemeno, které mužský vlastnický řád vložil na ženský charakter, byla vysvětlena jako sjednocení srdcí v manželství, které uspokojovalo vzpomínku na předpatriarchální lepší minulost tohoto pohlaví. Za časů velkého průmyslu láska zaniká.